

ፈተውቲ ዓዲም ሃፋትም ዓድና...ረዘነ አያሌው ከም መርአያ

ብዙሓት ሰብ ሃፍቲ ተጋሩ ኣብ ትግራይ ኣብ ዝተፈላለዩ ከባብታት (ዝበዝሑ ኣብ ዝተወለድሉ ከባቢ) ቤት ትምህርቲ ከም ዘሰርሑ ይፍለጥ። ኣቶ ረዘነ አያሌው ካብቶም ካልኣይ ብርኪ ቤት ትምህርቲ(ኣብ ወረዳ እምባ ኣላጀ ሰላሞ ደላ ከባቢ) ዝሰርሑ ሓደ ኮይኑ ኣብቲ ንቶም ሃፋትም ምትሕብባር እውን ቅድሚት ብምንባሩ ካብ ማ.ል.ት ፍሉይ ሸልማት ዝረኸበ እዩ። ብማ.ል.ት ዝተዳለወ ካብ ዳስ ናብ ከላስ ኣበ ዝብል መደብ 200 ሸሕ ሂቡ እዩ ኣብቲ ልዕሊ ምትሕብባር። ኣቶ ረዘነ ኣብ ከባቢ ደላ እዩ ተወሊዱ። ኣቡኡ ብምኽንያት ስራሕ ካብ ቦታ ናብ ቦታ ይንቀሳቅሱ ብምንባርም ግን ኣብ መቐለን ካልኣት ከተማታት ሃገርናን እዩ ዓብዩን ተማሂሩን። ድሕሪ ብዙሕ ዓመታት ግን ኣኩኡ ሞይቶም ንቀብሪ ኢሉ ንወላዲቲ ሓዙ ይኸይድ እም እቲ ኩነታት (ማለት ዘሎ ፀገም ቤት ትምህርቲ) ብዓይኑ ከዕዘብ ዕድል ረኸበ። ካብኡ ጀምሩ ድማ ቤት ትምህርቲ ከሰርሕ ወሲኑ ንኣዲስ ኣበባ ተመሊሱ ኣብ ኣዲስ ኣበባ ዝነበሩ ደቂ እቲ ኸባቢ ኣታኣኻኺቡ (እኒ ጆ. ገብረ ደላ፣ ኮማንደር ሙሉ፣ ፍፁም...ዘበሃሉ) ከባቢ 1 ሚልዮን ኣሞሃሊሉ ዝተረፈ 2.6 ሚልዮን ባዕሉ ሸፊኑ ብከባቢ 3.6 ሚዮልዮን ኣሰሪሕዎ።

ንሎሚ ከፅሕፈሉ ዘገደደኒ ሓደ ደስ ዝብል ነገር ስለ ዝሰርሐ እዩ እቲ ቤት ትምህርቲ ካብ ምስርሑ ብተወሳኺ ጎበዛት ተመሃሮ ምእንታን ከወፁ ዝገበሮ ፍሉይ መተባብራሪ ሸልማትን ዘምፀኡ ተስፋ ዝህብ ውፅኢትን እዩ። መቐም ኣብዚ ግዝ እዙይ ትግራይ ብፅሬት ትምህርቲ ባይታ ኣብ ዝዘበጠጥሉ (መንግስቲ ትግራይ እካ ቅድሚት ኢና እዩ ዝብል) ንፅሬት ትምህርቲ ዝሰርሕን ውፅኢት ዘምፀኡን እንትንርኢ ከመይ ከም ዘሕጉሰና ምግማት ኣይኣብን። ኣይተ ረዘነ አያሌው ፤ ሕዚ ኣብ ምዕባይ ኣለዉ ተበሂሎም ካብ ዝርቀሩ ሰብ ሃብቲ ሓደ እዩ። ኣብ መዳይ ቀረብ ማይ ኣቁሑን ዝርግሓን፤ ድሒሮም ድማ ኣብ ኣገልግሎት ሆቴል ዝተዋፈሩ ጠንካራ ሰራሕተኛ እዩ። ሕዚ ኣብ ብርክት ዝበላ ዩኒቨርሲታትን ከተማታትን ዝርግሓ ማይ፤ ምውጋድ ርስሓትን ዳግመ ርብሓን(reuse) ኣሃዱታቱ ኣዋፊሩ ኣብ ምስራሕን ምልማዕ ሃገርን ይርከብ። ኣብ ትግራይ ብውልቅኡ 2ይ ብርኪ ቤት ትምህርቲ ኣብ ልዕሊ ምስርሑ ፤ ኣብ ምጥያሽ ኮነ ምዕባይ ፋብሪካ ራያ ቢራ ልዑል ኣበርክቶ ካብ ዝሕዙ ፈተውቲ ልምዓትን በጃ ህዝብና ዝኸነ በዓል ሃፍቲ እዩ።

ብዝኸነ ኣቶ ረዘነ ኣብዚ ዓዲ ፅቡቕ ይንቀሳቅሱ ካብ ዘለው ሰብ ሓፍቲ ሓደ ኮይኑ ዘለዎ ፅቡቕ ዲሞክራቲክ ትግራዊይ ብሄርተኝነት ኣዕርዩ ዘሕብን እዩ፤ ናይዙይ መርአያ ኣብታ ዘሰረሐ ቤት ትምህርቲ ፅቡቕ ውፅኢት ንዘምፀኡ ተመሃሮ ብብዓመቱ ሸልማት ዩዳልዎሎም፤ ንኣብነት ኣብ 10ይ ክፍሊ ተባዕትዮ 4 ነጥቢ፣ ኣነስትዮ 3.5፤ ኣብ 12 ክፍሊ ድማ ተባዕትዮ 450 ኣነስትዮ 400 ንዝረኸቡ ሸዑ ንሸዑ 5000 ቅርጺ፤ ናብ ዩኒቨርሲቲ ምስኣተው ድማ በቢውርሑ 500 ናይ ጅባ ክህበም ቃል ብዝኣተወሎም መሰረት ቅድምኡ ሓደ ሰብ 4 ኣምባኡ ዝነበረ ኣብ ዝሓለፈ ግን 8 ተመሃሮ 4 ነጥቢ ብምርካቦም እቲ ሸልማት ተበርኪቲሎም። ኣነ ውን ብስራሕ ናብ ሰለሞ ተንቀሳቂስ እዙይ ኣረጋገፀ ብጣዕሚ ድማ ተሓበነ። ኣቶ ረዘነ ብከባቢ 3ሚልዮንን 600ሸሕን ቅርጺ እዩ እታ ቤት ትምህርቲ ኣሰሪሕዎ። ህዝቢ ሰላሞ ኣብ እዋን ሃይለስላሳ "ወያነ" ተባህሉ ብምክንያት ዓመፅ ቀዳማይ ወያነ ምውልዑ ተሃስዩ፤ ቅድሚኡ እውን ንልጅ እዮሱ ሓበእኻ ተባሂሉ ተሃስዩ፤ ደሓር ድማ ደርጊ ንወያነ ትሕግዝ ኣለኻ ኢሉ ቀጥቂጥዎ..ስለዚ ክሕገዝ ዘለዎ ህዝቢ ስለ ዝኸነ እታ ዝኸኣልክዎ ምግባሪይ የሕጉሰኒ ዝብል ኣቶ ረዘነ ሸም እታ ቤት ትምህርቲ ኣብ ዓመፅ ቀዳማይ ወያነ ርኡን ፍሉጥ ጅግናን ዝነበሩ ሓርበኛ ኣኩኡ ቀኛዝማቸ ድምፁ ኣማረ እዩ ሰይምዎ። ቀኛዝማቸ ድምፁ ኣመረ መን እዮም ንእትብሉ፤ ጅ.ዓድቃን ዘዋገኑ ካክፍለኩም።

ጅ.ዓድቃን ከምዚ ይብል፡- “ብ 73 ዓም ኣብ ደቡባዊ ዞባ ሓደ በዓል ኣዳለና። ናይቲ በዓል ቀንዲ ዕላማ ኣብ ቀዳማይ ወያነ ዝተሳተፉ ሰባት ብምልኣም ዓዲምናስ ናይ ቀዳማይ ወያነ ታሪኽ ሪከርድ ንምግባር እዩ ነይሩ። ኣነ ባዕለይ ነይረ፣ ሓየሎም ነይሩ፣ ንቲ ዞባ ዝመርሐ ዝነበረ ዓፈራ ተ/ሃይማኖት ውን ነይሩ፣ ዘመዳ ሓጎስ ነይራ፣ ቸርኔኮ ንብሎ ካብ ራሻ ዝመፀ ናይ ታሪክ ሙሁር እውን ነይሩ።...ልዕሊ 350 ዝኸኑ ካብ ሰሓርቲ ፣ ሕንግሎ፣ ሰለሞ፣ ቦራ ፣ወጀራት፣ ካብ ጠቕላላ እቲ ኸባቢ ዘለው ኣብቲ ቀዳማይ ወያነ ዝተሳተፉ ሸማግሌታት ፀዊዕና ናይ 3 መዓልቲ ኮንፈረንስ ኣካይድና። ዕላማ እቲ ኮንፈረንስ ወያነ ከመይ ኢሉ ተጀሚሩ? እንታይ እዮም ነይሮም እቶም ሕቶታት? ንምንታይ ከ ተሳዒሩ? ንሕና ካብኡ እንታይ ንመሃር ዝብል ነገር ንምውፃእ እዩ ነይሩ። እግረመንገዱ እውን ኣብ ሳምረ ከተማ ሓወልቲ ኣቐምና ነይርና። እቲ ሓወልቲ ኣብ መወዳእታ እቲ ኮንፈረንስ ኣብቲ ወያነ ዝተባረዐሉ ወቕቲ ክምረቕ ኢና ገይርና። ኩሎም ነናይ ከባቢኦም ከመይ ከመይ ከም ዝተጀመረ፣ እንመን ከም ዝነበሩ መራሕቲ፣እንታይ ዓይነት ሸግራት ከም ዘጋጠምዎም፣ወዘተ ብዝርዝር ይዛረቡ ነይሮም እዙይ ይምዘገብ ነይሩ፤ መወዳእታ ግን እታ ሓወልቲ ክነመርቕ ከለና ካብቶም ኣብ ቀዳማይ ወያነ ዓብዩ ግደ ዝነበሮም ሰብኣይ ከፊቶም ክምርቐዎ ገይርና ድሕሪኡ ክዛረቡ ዕድል ሂብናዮም ክዛረቡ ምስ ጀመሩ እናተንቀጥቀጡ ነብሶም እውን እርግ ኢሉ ስለ ዝነበረ “እንኳዕ ኣይሞትና! እንኳዕ ኣይሞትና!” ኢሎም ደጋጊሞም፤ እንታይ እዮም ኮይኖም ኢሉ ፅን ኣቢሉ ከሰምዎም፣ “ብዙሕ ተዋጊእና ብዙሕ ቦታት ሓዝና ኣላጀ በዒሕና፤ ካብ ኣዲስ ኣበባ ዝመፀ እኒ ራእሲ ኣበባ ኣረጋይ፣ኣበባ ዳምጠው፣ ጃጋማ ኪሎ ዝሓዘዎ ሓየሊ ኣኒ ራያ ዓዘቦ ደግዓ ራያ ዳህሲሱ መቐለ ክኣቱ እዩ ዝሃንን ነይሩ፤ ኣብ ሞንጎ ሓይሊ ወያነ ኣብ ኣላጀ ምብፅሑ ተፈሊጡ ናብኡ ከተት ኮይኑ፤ ሸዑ ካብቶም ናሃትና ዋና መራሕቲ ቀኛዝማቸ እዮም። ቀኛዝማቸ ድምፁ ኣማረ እንታይ ኢሎምና፣ እምበኣር ኣብዚኡ ድፋዕ ሓዝና ክንዋጋእ ኣለና። ሓድ ክሃድም የብሉን ንመሓሓል፤ ምናልባት ምስጠንከረና ከይንሃድም ድማ እግርና ኣሲርና ንቕንቕ ክይበልና ኣብዚኡ ክንማወት/ክንዋደቕ ኣለና ዓዲ ከይነዋርድ ኢሎም ወሲኖም ቀኛት ድምፁ እቶም ሰባት እውን ሕራይ ኢሎም።

ከምኡ ኢሎም እናተዋግኡ እነሃለዉ ናይ እንግሊዝ ነፈርቲ መግኡን። ደብዳብ ምስ ጀመራ እቲ ሰብ ንመጀመርታ ግዘ እዩ ነፈርቲ ራኡ። ብላዕሊ ሓዊ እናተፍኡ ምስ መግ እቲ ዝኣሰርናዮ እናፈታሕና ከንሃድም ጀመርና ኢሎም። ምስ ሃደምና ቀኛት ድምፁ ግን ኣብኣ ተሪፎም ኣብኣ ተሰቂኦም ኢሎም። እቶም ናይ መንግስቲ ሓይሊ ኣትዮም ንእንደርታ ሙሉእ ኣትዮም ዓዲ ሙሉእ ሓዘሞ። ካብ ሸው ጀመሩ መሰብ መኸፈቲ 5 ማርያ ትሬዛ ንኸፍል፤ ጠመንጃና ተሓዲግና፤ ኣነስትና ደቅና ነፍጠኛ ዝመፀ ይደፍረን። ኢድ ከነሕፅብ እኳስ ማርያ ትሬዛ ንኸፍል። ብቻ ሰን ሰን እናልና ተቐሚጥና ኢሎም። ከሳብ ሓዘ ኢሎም እቶም ሰብኣይ ፡ እንታይ ኮይነ ኢዩ ምስ ቀኛት ድምፁ ዘይመትኩ ኢላ ዕድመ ልክዐይ ክበኪ፤ ሸዓስ እንታይ ክገብር ኣዩ እታ ገመድ ዝፈታሕኸዋ ብኸብሪ ምስ ቀኛት ድምፁ ዘይምሞትኩ እናበልኩ እዩ ተቐሚጠ። ሓዘ ደቅና ተላዲልኩም ቃልሲ ጀመርኩም ንናትና ንምዝካር እውን ሓወልቲ ተኸልኩም ንዓይ ከኣ መረቕ ኢልኩምን፤ እንኳዕ ኣይሞትኩ፤ እንኳዕ ኣዙይ ረኣኹ። ኢሎም ስሚዒቶም ገሊፆም። ኣነ ሸው ከም ተጋዳላይ ምናልባት ኣብ ገድሊ ውሽጢ ካብ ዝሰማዕኹም ነብሲ ዘንቀጥቀጠኒ ዘረባታት ሓደ እዩ ነይሩ። ኣም ብኸምዙይ ኣዩ ናይ ቀኛት ድምፁ ታሪኽ ሰሚዐዮን ፈሊጠዮን ፈጻሙ ብዘይርሳዕ ኩነታት።”

ናይዘም ከምዚ ዝበለ ጅግንነት ዘለዎም ኣኩሉ ሸም ሰይሙ ዘስረሐ ቤት ትምህርቲ ተወዳዳሪይ ተመሃራይ ምእንቲ ከፍሪ፤ ኣውንታዊ ንሕንሕ ይፈጥር እዩ ዝበሎ ሸልማት እንትህብ ኣቶ ረዘነ ከምዙይ ኢሉ ነይሩ “ካብ ኩሉ ስርሓይ ንላዕሊ ተሓገሰኒ እዚኣ ኢንቨስትመንት እዚኣ እያ። ሓዘ እዚኣ ንገብር ዘለና ማለት ሸልማት ንህበኩም ዘለና ንሕንሕ ሃልይኮም ንፍዓት ፈላጣት ተመሃሮ ምእንቲ ክትኩኑ እዩ። ሓዘ ፍልጠት እዩ ዘድልይና። ኣሕዋትና ተቐሊሶም ፀላኢ ደምሲሶም። ሓዘ ድማ ፀላኢና ንድኸነት ስለ ዝኾነ ብፍልጠት ኢና ንዋግኡ እም ንፍዑ። ወዲ ሰብ ዝደለዮ ናይ ምፍጻም ዓቕሚ ዘለዎ ፍጡር እዩ፤ ናብ ዝደለዮን ዝተመነዮን ክበፅሕ ተኸእሎ ዘለዎ እዩ ሰብ። ኩሉኹም ክትሸለሙ ክትፅዕሩ ኣለኩም።”

ተሸለምቲ ዝኾኑ ተመሃሮ ገብረሂወት ዳኘው፣ ገብረሃና ካሳ፣ መሓሪ ጠዓመ፣ ተስፋይ ከላሊ፣ ሰሎሞን በርሀ፣ ኣብርሃ ባሌ፣ ሃ/ማርያም ወ/ሰንበት፣ ግርማይ በርሀ እዮም። እዚኦም ኩሎም 4 ነጥቢ ኣምጺኦም ነብሲ ወክፎም 5 ሸሕ ድምር 40 ሸሕ ተሸሊሞም።

ኮራዕናልካ ረዘነ ሓውና ብሓቂ ለባም ትግራዊይ እታ ዋና ዓንዲሕቕና ፈሊጥካዶ ኣለኻ ቀፅለሉ።

ኣቶ ረዘነ ኣብ ዝሓለፈ ኣብ ሊብያ ኣሲቓቂ ቅጥለት ንዝብፀሑም ኢትዮጵያውያን ፤ ንቤተሰቦም ሸው ንሸው 200 ሸሕ ከም ዝሃበ ይዝከር።